

38-

KAZI SONUÇLARI TOPLANTISI 1. CİLT

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

38.
KAZI SONUÇLARI
TOPLANTISI
1. CİLT

23-27 MAYIS 2016
EDİRNE

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayın No: 3490-1
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayın No: 175-1

YAYINA HAZIRLAYAN
Dr. Adil ZME

23-27 Mayıs 2016 tarihlerinde gerçekleştirilen
38. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu,
Trakya niversitesi'nin katkılarıyla gerçekleştirilmiştir.

Kapak ve Uygulama
Yusuf KOŐAR

ISSN: 1017-7655

Kapak Fotoğrafı: Nurcan YAZICI METİN - . Melda ERMiŐ - Akın TUNCER,
Demirköy Fatih Dökümhanesi Kazısı
2015 Yılı alışmaları

Not : Kazı raporları, dil ve yazım açısından Dr. Adil zme tarafından denetlenmiştir.
Yayımlanan yazıların içeriğinden yazarları sorumludur.

İsmail Aygl Ofset Matbaacılık San. Tic. Ltd. Őti.
Tel: 0312 310 59 95
ANKARA-2017

SEMPOZYUM BİLİM KURULU

- Prof. Dr. Yener YÖRÜK (Trakya Üniversitesi Rektörü-Edirne)
- Prof. Dr. Burçin ERDOĞU (Zeytinlik Höyük Kazısı Başkanı, Trakya Üniversitesi-Edirne)
- Prof. Dr. Mehmet ÖZDOĞAN (Kırklareli Höyüğü Kazısı Başkanı-Emekli Öğretim Üyesi)
- Prof. Dr. Rainer CZICHON (Oymaağaç Höyüğü Kazısı Başkanı-Uşak Üniversitesi-UŞAK)
- Prof. Dr. Engin BEKSAÇ (Trakya Üniversitesi-Edirne)
- Prof. Dr. Mustafa ÖZER (Edirne Yeni Saray Kazısı Başkanı-Medeniyet Üniversitesi-İstanbul)
- Prof. Dr. Andreas SCHANNER (Boğazköy Kazısı Başkanı-Alman Arkeoloji Enstitüsü-İstanbul)
- Prof. Dr. Christopher ROOSEVELT (Kaymakçı Yerleşimi Kazısı Başkanı-Koç Üniversitesi-İstanbul)
- Prof. Dr. Stefania MAZZONİ (Uşaklı Höyük Kazısı Başkanı-Floransa Üniversitesi-İtalya)
- Prof. Dr. Musa KADIOĞLU (Teos Antik Kenti Kazısı Başkanı-Ankara Üniversitesi-Ankara)
- Prof. Dr. Sabina LADSTATTAER (Efes Antik Kenti Kazısı Başkanı-Avusturya Arkeoloji Enstitüsü-Avusturya)
- Prof. Dr. Özlem ÇEVİK (Ulucak Höyük Kazısı Başkanı-Trakya Üniversitesi-Edirne)
- Prof. Dr. Sachihito OMURA (Kalehöyük Kazısı Başkanı-Japon Anadolu Arkeoloji Enstitüsü-Kırşehir)

YAYIN KURALLARI

Genel Müdürlüğümüzce her yıl düzenlenen “Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu’nda sunulan raporlar, bu yıl da kitap olarak basılacaktır. Gönderdiğiniz rapor metinlerinin aşağıda belirtilen kurallara uygun olarak gönderilmesi, kitabın zamanında basımı ve kaliteli bir yayının hazırlanması açısından önem taşımaktadır. Bildirilerin yazımında kitaptaki sayfa düzeni esas alınarak;

- * Yazıların A4 kağıda, 13.5x19 cm.lik bir alan içinde 10 punto ile, satır aralığı 10 punto olacak şekilde, tirelemeye dikkat edilerek, Times New Roman fontu ile 10 sayfa yazılması,
- * Başlığın 14 puntoda bold ve satır aralığı 14 punto olacak şekilde yazılması,
- * Metinde ana başlıkların büyük harflerle ve italik, alt başlıkların ise küçük harflerle ve italik olarak yazılması,
- * Dipnotların metnin altında ve metin içinde numaraları belirtilerek, 8 puntoda satır aralığı 8 punto olacak şekilde yazılması,
- * Dipnot ve kaynakçada (bibliyografya) kitap ve dergi isimlerinin italik yazılması,
- * Çizim ve resim toplamının 15 adetten fazla olmaması, fotoğrafların CD’ye JPG veya TIFF olarak kaydedilip gönderilmesi, gönderilen resimlerin çözünürlüğünün en az 300 pixel/inch olması,
- * Çizimlere (Çizim:.....), resimlere (Resim:.....), haritalara (Harita:.....) olarak alt yazı yazılması ve kesinlikle levha sisteminin kullanılmaması,
- * Bildirilere, bütün yazarların mutlaka isim, unvan ve yazışma adresinin yazılması,
- * Metin çıktısı ile birlikte metnin mutlaka CD’ye yüklenerek gönderilmesi gerekmektedir, CD’deki metin ile metnin çıktısı uyumlu değildir. Aksi takdirde CD deki metin esas alınacaktır.

Yayınlanacak bildiri sayısının artması, kitapların zamanında basımını güçleştirdiğinden, bildirilerinizin sempozyum sırasında teslim edilmesi ya da en geç 1 Ağustos tarihine kadar, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yayınlar Şubesi Müdürlüğü, 2. TBMM Ulus/ ANKARA adresine gönderilmesi gerekmektedir.

Yayın kurallarına uymayan ve geç gönderilen bildiriler kesinlikle yayınlanmayacaktır.

PUBLICATION INSTRUCTIONS

The papers presented in the International Symposium of Excavations, Surveys and Archaeometry will be published as before.

In order to complete a high-quality print in time, we kindly request you to send the paper texts in the format specified below:

1. Texts should be written in 10 pages on A4 paper, with Times New Roman and 10 type size within a space of 13.5x19 cm. Line spacing should be 10 points.
2. Heading should be written in bold with 14 typesize and with 14 points of line space. Main headings should be written with capitals, sub-headings with lower letters. Both types of headings should be written in italics.
3. Footnotes should be placed at the bottom of the pages, with their numbers indicated in the text. Footnote texts should be written with 8 type size and line space of 8 points.
4. Book and periodical titles in the footnotes and bibliography should be written in italics.
5. Total number of drawings and photos should not exceed 15. Photos should be either in JPG or TIFF format with at least 300 dpi solution and sent in a separate file.
6. Captions should be added to drawings (Drawing:), photos (Photo:), and maps (Map:). Plate system should not be used.
7. Authors must indicate their names, titles and contact information in their papers.
8. Digital text of the paper should be added to the print-out and both texts should be identical. Otherwise the digital version will be considered default.

As sudden accumulation of papers makes it difficult to complete printing in time, papers should either be submitted during the symposium or sent to the address Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yayınlar Şubesi Müdürlüğü, 2. TBMM Ulus / ANKARA until the 1st of August.

The papers that fail to comply with those instructions or that are sent after the deadline will not be published on no account.

İÇİNDEKİLER

Vecihi ÖZKAYA, Feridun S. ŞAHİN, Yılmaz Selim ERDAL, Metin KARTAL, Gizem KARTAL, Marion BENZ Körtiktepe 2015 Kazı Çalışmaları	1
Vedat KELEŞ, Hasan Ertuğ ERGÜRER, Hasan KASAPOĞLU, Ersin ÇELİKBAŞ, Alper YILMAZ, Büşra Elif KASAPOĞLU, Kasım OYARÇIN, Michael Deniz YILMAZ, İsmail AKKAŞ Parion 2015 Yılı Kazı ve Restorasyon Çalışmaları.....	23
Michael BLÖMER, Dilek ÇOBANOĞLU, Engelbert WINTER Doliche 2015	47
Turgut Hacı ZEYREK, Ali Nadir ZEYREK Kastabala Kazı Çalışmaları 2015	65
Halime HÜRYILMAZ Gökçeada – Yenibademli Höyük 2015 Yılı Kazıları	77
Douglas BAIRD, Gökhan MUSTAFAOĞLU, Andrew FAIRBAIRN 2015 Yılı Boncuklu Höyük Kazısı Tarımın Yayılımı ve Çatalhöyük'ün Öncüleri.....	87
Hüseyin Sabri ALANYALI 2015 Yılı Side Kazı ve Araştırmaları.....	97
Burçin ERDOĞU Gökçeada Uğurlu – Zeytinlik 2015 Yılı Kazı Çalışmaları	117
Aytaç COŞKUN 2015 Yılı Zerzevan Kalesi Kazı Çalışmaları (2. Sezon)	125
M. SEYER und Mitarbeiter Limyra 2015	151
C. Brian ROSE, Ayşe GÜRSAN SALZMANN Gordion 2015	165
Halil TEKİN Domuztepe: Türkiye Doğu Akdenizinde Bir Mezopotamya Geç Neolitik Yerleşimi	179

Gülgün KÖROĞLU Sınop Balatlar Kazısı 2015 Yılı Kazı Çalışmaları	191
Philipp NIEWÖHNER, Christof BERNS, Reyhan ŞAHİN Milet 2015 Yılı Çalışmaları	205
Nurettin KOÇHAN, Korkmaz MERAL, Ahmet Cüneydi HAS, Ahmet TERCANLIOĞLU Kyzikos 2015.....	223
Mehmet KARAOSMANOĞLU, Halim KORUCU, Mehmet Ali YILMAZ Altıntepe Urartu Kalesi 2015 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları	233
Hüseyin YURTTAŞ, Haldun ÖZKAN, Zerrin KÖŞKÜ, Nurşen ÖZKUL FINDIK, Süleyman ÇİÇDEM, Muhammet Lütfü KINDİĞİLİ, Esra HALICI, M. Emin DOĞAN, Ahmet YUKA Kemah Kalesi Kazısı 2015 Yılı Çalışmaları	247
YILMAZ AKKAN, Aslı SARAÇOĞLU, Arzu ÖZVER 2015 Yılı Tralleis Antik Kenti Restorasyon ve Alt Yapı Çalışmaları.....	265
Elif GENÇ, Birgül YILDIZ KÖSE 2015 Yılı Kuriki Höyük Kazısı	279
Elif GENÇ, Tenzile UYSAL Doğanpınar Barajı Tilbaşar Höyük 2015 Yılı Kazısı	293
Yılmaz AKKAN, Ali Yalçın TAVUKÇU, Akın TEMÜR, Zerrin AYDIN TAVUKÇU, Mesut CEYLAN, Sinem COŞKUN, Adem ATALAY Alabanda 2015	305
Göksel SAZCI, Meral BAŞARAN MUTLU Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazısı 2015 Sezonu Çalışmaları	329
Masako OMURA 2015 Yassıhöyük Kazıları	343
Francesco D'ANDRIA Phrygia Hierapolis'i (Pamukkale) 2015 Yılı Kazı ve Restorasyon Çalışmaları	353
Şengül AYDINGÜN Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları İlk Beş Yıllık Değerlendirme 2010-2015	371

Gülriiz KOZBE, Sabri KARADOĐAN, Akarcan GÜNGÖR Batman İl Sınırları İçinde Kalan Ilisu Barajı Etkileşim Alanına Dair Jeomorfolojik ve Arkeolojik Tespitler.....	389
Taner KORKUT Tios 2015 Kazı Etkinlikleri	407
Nuran ŞAHİN, Onur ZUNAL, Gülşah GÜNATA, Gülşah SARIKAYA, Hüseyin DOĞAN, Görkem GÖKOLUK Klaros 2015	425
Serdar AYBEK, Onur GÜLBAY, Burak ARSLAN, Yılmaz BALIM Metropolis Arkeolojik Araştırmaları, 2015	439
Ahmet Cem ERKMAN, Şakir Önder ÖZKURT, Cesur PEHLEVAN Kurutlu Kazısı	457
Şahin YILDIRIM Tios–Tieion 2015 Yılı Kazı Çalışmaları.....	465
Ayla SEVİM EROL, Alper Yener YAVUZ, Erhan TARHAN, Serdar MAYDA, Tümel Tanju KAYA, Çilem SÖNMEZ SÖZER, Hakan MUTLU 2015 Yılı Çankırı Çorakyerler Kazısı	479
Abuzer KIZIL, Taylan DOĞAN Euromos 2015 Yılı Çalışmaları.....	497
Harun TAŞKIRAN, Kadriye ÖZÇELİK, Gizem KARTAL, Yavuz AYDIN, Betül FINDIK, Hande BULUT, Eşref ERBİL, M. Beray KÖSEM 2015 Yılı Karain Mağarası Kazıları	521
Timothy P. HARRISON, Elif DENEL, Stephen BATIUK Tayinat Höyük Kazıları, 2015	539
Atila ENGİN, Engin ÖZGEN, Olcay ZENGİN-KOŞAN Filiz AY-ŞAFAK, Aydođan BOZKURT Oylum Höyük 2015	555

VIII

2015 YILI KARAIN MAĞARASI KAZILARI

Harun TAŞKIRAN*
Kadriye ÖZÇELİK
Gizem KARTAL
Yavuz AYDIN
Betül FINDIK
Hande BULUT
Eşref ERBİL
M. Beray KÖSEM

I. GİRİŞ

Karain Mağarası 2015 yılı kazıları, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izinleri ve DÖSİMM, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanlığı'nın maddî katkılarıyla 27.07.2015 tarihinde başlamış ve 01.09.2015 tarihinde sona ermiştir.

-
- * Prof. Dr. Harun TAŞKIRAN, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Tarih Öncesi Arkeolojisi Anabilim Dalı, Sıhhiye Ankara/TÜRKİYE.
Doç. Dr. Kadriye ÖZÇELİK, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Tarih Öncesi Arkeolojisi Anabilim Dalı, Sıhhiye Ankara/TÜRKİYE.
Arş. Gör. Dr. Gizem KARTAL, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Tarih Öncesi Arkeolojisi Anabilim Dalı, Sıhhiye Ankara/TÜRKİYE.
Arş. Gör. Yavuz AYDIN, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Tarih Öncesi Arkeolojisi Anabilim Dalı, Sıhhiye Ankara/TÜRKİYE.
Uzm. Dr. M. Beray KÖSEM, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Tarih Öncesi Arkeolojisi Anabilim Dalı, Sıhhiye Ankara/TÜRKİYE.
Arş. Gör. Betül FINDIK, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Burdur/TÜRKİYE.
Arş. Gör. Hande BULUT, Düzce Üniversitesi, Fen – Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Düzce/TÜRKİYE.
Arş. Gör. Eşref ERBİL, Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Mardin/TÜRKİYE.

Kazı çalışmalarına katılan uzman grubu, Prof. Dr. Harun Taşkiran başkanlığında; Doç. Dr. Kadriye Özçelik (Kazı Başkan Yardımcısı), Arş. Gör. Dr. Gizem Kartal, Arş. Gör. Yavuz Aydın, Yrd. Doç. Dr. Serdar Mayda (İzmir – Ege Üniversitesi) Arş. Gör. Eşref Erbil, Arş. Gör. Hande Bulut, Arş. Gör. Betül Fındık, Arkeolog Güngör Özçelik, Arkeolog Murat Özturan ile 19 öğrenciden oluşmuştur¹. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Bakanlık temsilciliği görevi ise, Antalya Müzesi Müdürlüğü'nden Antropolog Emel Durmuş tarafından gerçekleştirilmiştir².

II. KAZI ÖNCESİ HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Her yıl olduğu gibi kazı çalışmalarına başlamadan önce kazı evi, çevre ve lojistikle ilgili düzenlemelerimize öncelik verilmiştir. Bu düzenlemeleri kısaca şöyle sıralayabiliriz:

Kazı evinin ve kazı evi depolarının temizlenmesi

Kazı evi, kazı evi deposu ve çevresinin zararlı haşerelere karşı ilaçlanması

“B” ve “E” gözlerinde 2014 yılı kazı sezonu sonunda kazı alanlarının üzerine kapatılmış olan siyah polyester örtülerin kaldırılması.

Kazı alanı ve çevresinin temizlenerek kazıya hazır hale getirilmesi.

III. “E” GÖZÜ KAZISI

Karain Mağarası E Gözü kazıları, 2015 yılı itibarıyla toplam 17 plankarede gerçekleştirilmiştir (Çizim: 1). Kazı sezonu boyunca 12 arkeolojik ve 5 jeolojik seviye kazılmıştır. Bu yıl kazısı gerçekleştirilen plankarelere ait arkeolojik ve jeolojik seviyeler ile bunların başlangıç ve bitiş kotları tablo 1’de görülebilir (Tablo: 1).

1 Görkem Cenk Yeşilova, Çiğdem Şahin, Cem Şahiner, Murat Mutlu, Tuğcan Türkeşan Ündemir, Lütüye Gamze Hayzaran, Zeynep Baş, Berkay Elmas, Pelin Çakmak, Emin Karagöz, Merve Güven, Damla Duman, Selin Bal, Pınar Perçin, İsmet Berkan Erdem, Eda İnanır, Feyza Çağlar, Elif Ünal, Gamze Koç. Öğrencilerimize özverili çalışmalarından dolayı teşekkür ederiz.

2 Sayın Durmuş’a kazı ekibiyle olan uyumu ve katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

KARAIN E 2015 KAZILAN PlankareLER VE SEVİYE BİLGİLERİ				
Plankare	Arkeolojik Seviye (AH)	Jeolojik Seviye (GH)	Başlangıç	Bitiş
D 16	43	Karışık	- 9.40 m	- 9.50 m
E 16	42,43	III.5-IV.1-IV.2-Karışık	- 9.30 m	- 9.50 m
E 17	42	IV.1 - Karışık	- 9.30 m	- 9.40 m
E 18	42	III.4 - III.5 - IV.1	- 9.30 m	- 9.40 m
E 19	42	III.4	- 9.30 m	- 9.40 m
F 16	42,43	III.5 - IV.1 - IV.2	- 9.30 m	- 9.50 m
F 17	42	III.5 - IV.1	- 9.30 m	- 9.40 m
F 18	42	III.4 - III.5 - IV.1	- 9.30 m	- 9.40 m
F 19	42,43,44,45, 46,47	III.4 - III.5 - IV.1	- 9.30 m	- 9.90 m
G 16	41,42,43	III.5 - IV.1 - IV.2	- 9.20 m	- 9.50 m
G 17	41,42	III.5 - IV.1	- 9.20 m	- 9.40 m
G 18	41,42	III.4 - III.5 - IV.1	- 9.20 m	- 9.40 m
G 19	42,43,44,45,46, 47,48,49,50,51	III.4 - III.5 - IV.1 - IV.2 - IV.3	- 9.30 m	-10.30m
H 16	41,42,43	III.5 - IV.1 - IV.2	- 9.20 m	- 9.50 m
H 17	41,42	III.5 - IV.1	- 9.20 m	- 9.40 m
H 18	41,42	IV.1 - IV.2	- 9.20 m	- 9.40 m
H 19	43,44,45,46,47, 48,49,50,51,52	IV.1 - IV.2 - IV.3	- 9.40 m	-10.40 m

Tablo 1: Karain E, kazılan plankareler ve seviye bilgileri

2015 yılı E Gözü kazılarına, 2014 yılında bırakılan yerden devam edilmiş, tüm kazı sezonu boyunca ana dolgu üzerinde çalışılmıştır. 2014 yılı kazılarında, bilimsel çalışmaların dışında amaçlanan noktalardan biri de önceki yıllarda oluşan ve sonrasında oluşabilecek tahribatlara karşı ana dolgu üzerinde bir düzenleme çalışması yapmaktır³. 2015 yılı kazılarında da bu doğrultuda çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla ziyaretçilerin mağaranın iç kısımlarına geçmeleri için yapılmış olan köprünün hemen doğusunda kalan ve belli

3 Yalçınkaya ve diğ. 2016: 237.

oranda tahribata maruz kalmış alanlar kazılarak düzenlenmiş ve içlerinde barındırdıkları değerli arkeolojik materyal kurtarılmıştır. Ayrıca bu alanda gerçekleştirilen kazılar sonucu doğu profili ve ana dolgu güneyindeki büyük profille stratigrafik karşılaştırma yapılabilecek bir kesit oluşturulmuştur. Ana dolgu üzerinde, kuzeydeki kalsit duvarın dibinde yer alan ve eski dönem kazılarında ana dolgunun doğusuna geçmek için kullanılan geçiş yolu (karışık alan) ise bu yılki kazılarla birlikte daha da küçülmüş ve bu kısımda gerçek kültür tabakalarına biraz daha yaklaşmıştır.

Yukarıda bahsetmiş olduğumuz karışık alanı saymazsak 2015 yılında E Gözü'nde toplam 5 farklı jeolojik seviyede çalışılmıştır. Tüm bu seviyeler Orta Paleolitik dönemin farklı evrelerini temsil etmektedir.

GH III.4 olarak isimlendirilmiş olan jeolojik birim, koyu kahverengi sediman yapısı itibariyle kuru ve yumuşak görünümündedir. Diğer seviyelere göre daha az sayıda çakıl içermektedir. Daha çok kumlu yapısıyla dikkat çeken bu jeolojik birim, 2015 yılı kazı çalışmaları boyunca daha çok ana dolgunun kuzey - kuzeybatısında kalan plankarelerde gözlemlenmiştir.

III.5 jeolojik birimi ise genelde yumuşak ve nemli bir yapıda olmakla birlikte bazı alanlarda kalsitik oluşumların da etkisiyle sertleşme göstermektedir. Sert olan bu kısımların içerisinde bazen siyahımsı renkteki konkresyonlara rastlanmıştır. Bu yapının genelde açık kahverengi, yer yer ise turuncumsu kahverengi olduğu gözlemlenmiştir.

Kazılar esnasında karşılaşılan bir diğer jeolojik birim ise IV.1 olarak isimlendirilmiştir. Bu birim renk ve yapı olarak III.4 ve III.5 seviyelerinden bariz bir şekilde farklıdır. Açık krem renkli ve içerisinde sıklıkla siyahımsı renkte konkresyonlu ve yer yer kalsitli alanları barındıran bir birimdir. Ayrıca çakıl yönünden zengin bir seviyedir. Bu açıdan bakıldığında IV.1 sedimanının mağara içerisindeki birikimi sürecinde dışarıdan gelen suların çok büyük rol oynadığını söyleyebiliriz.

IV.2 jeolojik birimi renk ve doku olarak IV.1 birimine çok benzemektedir. En büyük fark IV.2 içerisinde IV.1'de gözlemlenen konkresyonların yer almamasıdır. Ayrıca IV.2 içerisinde sık sık küçük boyutta kalker döküntüye rastlanmıştır.

2015 yılı kazılarında çalışılmış olan son jeolojik seviye ise IV.3 olarak isimlendirilmiştir. Bu seviye eski dönem kazılarında da belirtildiği şekilde şampanya renginde ve yer yer sert yapısıyla dikkat çeken bir seviyedir. Ayrıca üst seviyelere göre kalker döküntü boyutları artmıştır.

Karain E Gözü içerisinde yer alan dolgular, mağara sedimantolojisi açısından oldukça iyi bir örnek teşkil etmektedir. E Gözü stratigrafisindeki hemen hemen hiçbir seviye homojen bir yapı sergilememektedir. Bazı jeolojik birimler lokal olmakla birlikte, genelde tek bir jeolojik birim içinde bile farklı oluşumlar ve yapılar dikkat çekmektedir. Ayrıca kazılar esnasında, dolguların depolanma sonrasında da bir takım etkilerle deformasyon ya da değişimlerin olduğu görülmüştür. Örneğin depolanma sonrasındaki dönemlerde dolgularda oluşan çatlak ve delikler bu kısımlarda karışıklığa yol açmış ve jeolojik birimlerin ayrımını güçleştirmiştir. Bununla birlikte bu çatlak ve delikler göçme riskini de arttırmıştır. Kazı esnasında bu risklere karşı çeşitli önlemler alınmıştır. Ayrıca bazı jeolojik birimler tüm depolanma alanında devamlılık göstermemektedir. Örnek olarak ana dolgunun bazı kısımlarında III.5, IV.1'in üzerine otururken bazı kısımlarda ise IV.2'nin üzerinde uzanmakta olduğu görülmüştür. Mağara kazılarında sıklıkla karşılaşılan bu gibi olgu ve sorunlar, bu alanlarda oldukça titiz bir çalışmanın gerekliliğini bir kez daha ortaya koymaktadır.

III.1. "E" Gözü Arkeolojik Buluntuları

2015 yılı E Gözü kazılarında en yoğun buluntu grubu ile dikkat çeken jeolojik seviye IV.3'dür. Buluntu topluluğu baskın şekilde *charentien* parçalarla karakterize edilmektedir. Alt Paleolitik seviyelerin hemen üzerindeki bu alandan ele geçen buluntular arasında; kalın yongalar üzerine yapılmış kenar kazıyıcılar (Çizim 2: 1-4; Çizim 3: 3), kalın dişlemeli aletler (Çizim 3: 2), tek bir örnekle temsil edilen ön kazıyıcı (Çizim 3: 4) ve çeşitli formlarda çekirdekler yer almaktadır (Çizim 3: 1)⁴.

⁴ Yontmataş buluntuların çizimleri Uzm. Dr. Makbule Beray Kösem tarafından gerçekleştirilmiştir. Kendisine katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

IV.3'ün hemen üzerinde yer alan IV.2 jeolojik seviyesi ise oldukça az buluntu vermiştir. Bu seviyeden toplamda 4 adet yonga elde edilmiştir.

IV.1 jeolojik seviyesi buluntunun yoğun olduğu diğer bir seviyedir. Buluntular arasında yongalar üzerine yapılmış dişlemeli aletler (Çizim 4: 1,3) ve kenar kazıyıcılar (Çizim 4:2) dışında çeşitli çekirdekler yer almaktadır. Genellikle şekilsiz radyolarit çekirdeklerin çoğunlukta olduğu bu seviyede bir adet *levallois* çekirdek saptanmıştır (Çizim 4: 4). Grubun diğer buluntusu ise bir adet taş vurgaçtır.

Kazısı gerçekleştirilen jeolojik seviyeler arasında yoğun buluntu grubunun ele geçtiği bir diğer seviye III.5'tir. Çoğunlukla düzeltisiz parçaların ele geçtiği bu seviye içinde çok özenli işçilik gösteren kenar kazıyıcılar (Çizim 5: 3) ve dişlemeli aletler mevcuttur. Çekirdekler genellikle şekilsiz formlarda karşımıza çıkmaktadır (Çizim 5: 1,2). Bunların dışında iki adet vurgaç bu buluntu grubunun diğer öğeleri arasında yer almaktadır.

Son olarak, bu yıl gerçekleştirilen kazılarda en üstte yer alan III.4 jeolojik seviyesinden ise toplamda 16 yongalama ürünü bulunmuştur. Bunlardan 14 tanesi yonga, bir tanesi düzeltili yonga ve bir tanesi de kalın yonga üzerine yapılmış dişlemeli alettir (Çizim 2: 5).

2015 yılı kazılarında dikkat çeken noktalardan bir tanesi, açmanın bazı alanlarında yontmataş buluntuların yoğunluk göstermesi olmuştur. Örneğin kuzey-güney yönünde uzanım gösteren 18. ve 19. Plankareler (E, F, G, H) buluntu yoğunluğu açısından dikkat çekmektedir. Özellikle bu alanlarda çekirdek, çekirdek parçası, teknolojik parçalar ve vurgaç gibi üretime işaret eden parçaların arttığı gözlemlenmiştir. Yine bu alandan çok sayıda yonga ve alet de ele geçmiştir. Bununla birlikte 19. plankarelerde daha fazla arkeolojik seviyenin kazıldığını da göz ardı etmemek gerekir. Buna rağmen söz konusu alandan çekirdek ve vurgaç gibi öğelerin ele geçmiş olması, buranın bir işlik yeri olabileceğini akla getirmektedir. Şüphesiz ki önümüzdeki yıllarda yapılacak olan kazılar bu konuya daha fazla ışık tutacaktır.

III.2. "E" Gözü Faunal Buluntuları

E Gözü 2015 yılı kazılarında her zaman olduğu gibi yontmataş buluntuların dışında çeşitli hayvanlara ait kemik ve diş kalıntıları da ele geçmiştir.

Bu yıl kazısı gerçekleştirilen alanlar içinde, geçmiş yıllarda da olduğu gibi en yoğun faunal buluntu veren jeolojik seviye IV. 1 olmuştur. Özellikle iri memeli hayvan gruplarına ait gergedan, su aygırı ve mağara ayısı gibi fosil kalıntıların tespit edildiği bu seviyenin 1957 yılında İ. Kılıç Kökten'in fil katı olarak adlandırdığı⁵ seviye olduğu düşünülmektedir.

IV.1 buluntularının dışında IV.3'den tespit edilmiş olan çakal ve yaban domuzu kalıntıları da önemli buluntular olarak dikkat çekmektedir.

IV."B" GÖZÜ KAZISI

Karain Mağarası B Gözü kazıları 2015 yılı kazı sezonunda F 10, G 10, G 11, H 10, H 11, H 12, H 13, H 14, I 10, I 11, I 12, I 13, J 11, J 12, K 12, K 13 ve K 14 olmak üzere 17 ayrı plankarede gerçekleştirilmiştir (Çizim: 6). İki farklı jeolojik seviye (P.I.1-P.I.2) içerisinde gerçekleştirilen 2015 yılı B Gözü kazılarında toplamda 35 arkeolojik seviye kaldırılmıştır. Adı geçen plankarelere ait arkeolojik ve jeolojik seviyeler Tablo 2'de gösterilmiştir (Tablo: 2).

Bu yıl kazılan seviyelerin tamamı Pleistosen dönemlere ait olup, kazısı yapılan jeolojik seviyeler P.I.1 ve P.I.2 olarak isimlendirilir. Mevcut kazı alanı katlaşımının eğimi kuzey-batı yönünde olduğundan, kazı alanındaki karelerde Pleistosen seviyeler farklı kodlarda bulunmaktadır. Bu nedenle başlangıçta K karelerinde doğu-batı yönünden ilerleyen kazı çalışmaları, kazı alanının güney bölümünde yer alan F, G, H ve I plankarelerinde kuzey-güney yönünde devam etmiştir. Kazılar sırasında bir arkeolojik seviyenin kazısı tamamlandığında, plankarelerin kuzeyinde bulunan diğer plankarelerde yine bir arkeolojik seviye kazılmak suretiyle kazı çalışmalarına sistemli bir biçimde devam edilmiştir.

5 Kökten, 1957: 47.

KARAIN B 2015 KAZILAN PlankareLER				
Plankare	Arkeolojik Seviye	Jeolojik Seviye	Başlangıç Kotu (m)	Bitiş Kotu (m)
F 10	18	P.I.2	-3.90	-4.00
G 10	16,17,18,19	P.I.2	-3.70	-4.10
G 11	16,17,18,19	P.I.2	-3.70	-4.10
H 10	17,18,19	P.I.2	-3.80	-4.10
H 11	17,18,19	P.I.2	-3.80	-4.10
H 12	18,19	P.I.2	-3.90	-4.10
H 13	19	P.I.2	-4.00	-4.10
H 14	19	P.I.2	-4.00	-4.10
I 10	17,18,19	P.I.2	-3.80	-4.10
I 11	17,18,19	P.I.2	-3.80	-4.10
I 12	18,19	P.I.2	-3.90	-4.10
I 13	19	P.I.2	-4.00	-4.10
J 11	19	P.I.2	-4.00	-4.10
J 12	19	P.I.2	-4.00	-4.10
K 12	19,20	P.I.1	-4.00	-4.20
K 13	19,20	P.I.1	-4.00	-4.20
K 14	20	P.I.1	-4.10	-4.20

Tablo. 2: Karain B, kazılan plankareler ve seviye bilgileri

2014 yılı B Gözü kazı çalışmaları sonunda K plankareleri dışında tüm plankarelerde P.I.2 jeolojik seviyesine ulaşılmıştı⁶. 2015 yılında K plankarelerinde P.I.1 jeolojik seviyesi ile kazı başlatılırken, kazının ilerleyen aşamalarında 20. arkeolojik seviye içerisinde K plankarelerinin tamamında Pleistosen katlaşımın 2. jeolojik seviyesi olan P.I.2'ye ulaşılmış olup tüm kazı alanında P.I.2 jeolojik seviyesi açığa çıkartılmıştır. Bu yıl G 10, G 11, H 10, H 11, H 12, I 10, I 11, I 12, L 11 ve J 12 plankarelerinde 19. arkeolojik seviyede; Pleistosen katlaşımın 3. jeolojik seviyesi olan P.I.3'e ulaşılmış ve kazılara ara verilmiştir.

⁶ Yalçınkaya ve diğ. 2016: 240.

Bununla birlikte H 13-14, I 13-14, J 13-14 plankarelerinde ise 19. arkeolojik seviye içerisinde halen P.I.2 jeolojik seviyesi devam etmektedir. Tüm kazı alanında düz bir alan elde edilmiş olup aynı arkeolojik seviyelerde farklı jeolojik seviyeler devam etmektedir. Dolayısıyla yukarıda bahsetmiş olduğumuz katlaşım eğimi, bu şekilde kendini göstermektedir.

IV.1. "B" Gözü Arkeolojik Buluntuları

Zengin buluntu topluluğu ile karşımıza çıkan P.I.2 jeolojik seviyesi Epi-paleolitik Dönemle karakterize edilir. Ele geçen buluntular arasında ön kazıyıcılar geniş bir çeşitlilik sergilemektedir. Dilgi ucunda ön kazıyıcılar (Çizim 7:1-5), boyutsal farklılıklar göstermektedir. Bu formlar arasında yer alan ince ve nispeten uzun olanların bir kısmı muhtemelen kullanım sırasında kırıldıkları için sadece alın kısımları ele geçmiştir. Yonga üzerine ön kazıyıcılar (Çizim 7: 6-11) ise kalın ya da ince düzenlenmiş alın biçimleriyle göze çarpmaktadır. Dilgi taşmalıklar üzerine yapılan aletler arasında dişlemeliler (Çizim 8: 1-6), düzeltili dilgiler ve sırtlı iri dilgiler (Çizim 8: 7-9) dikkat çekmektedir. İnce dilgicikler üzerine yapılan mikro gravette uçlar (Çizim 9: 1-6) ustalık isteyen bir özenle biçimlendirilmişlerdir. Geometrik olmayan mikrolitler arasında sırtlı dilgicikler baskın karakterlerdir (Çizim 9: 7-8). Burgu delicilerin (Çizim 9: 9-10) yanı sıra mikro taş delgiler (Çizim 9: 11-12) dönemin diğer buluntuları arasında yer almaktadır. İkili aletler grubu içinde sınıflandırabileceğimiz ön kazıyıcı-taş kalem (Çizim 9: 13) koleksiyonun en güzel örneklerinden biri olarak karşımıza çıkmıştır. Bu jeolojik seviyenin önemli buluntuları arasında yer alan ve *pièce esquillée* (Çizim 11: 4-6) olarak adlandırılan aracı aletlerin özellikle kemik işçiliğinde kullanıldığı bilinmektedir.

P.I.2 jeolojik seviyesinde, yongalama işleminin mağara içinde gerçekleştirildiğini gösteren dönümlü ve tepeli parçalar, çekirdek tablası (Çizim 11: 2), kavisli dilgi (Çizim 11: 1), kısmi çekirdek kenarlı kavisli dilgi (Çizim 11: 7), çekirdek yüzeyini yenileme yongası (Çizim 11: 3) gibi teknolojik parçalar mevcuttur. Çekirdek olarak kullanılmak üzere genellikle yassı radyolarit bloklar seçilmiştir. Prizmatik formda olan çift ya da tek kutuplu dilgi-dilgicik çekirdekleri yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır (Çizim 10: 1, 3, 5). Çapraz

kutuplu dilgi ve dilgicik çekirdekleri de (Çizim 10: 2, 4) taşımalık üretimi için kullanılmışlardır. Yontmataş endüstri grubu içinde ayrıca vurgaçların da varlığı görülmektedir.

P.I.2'nin diğer buluntuları arasında bızlar, kabuk soyucular, iğne parçaları gibi kemik alet endüstrisine ait öğeler de mevcuttur. Çeşitli hammaddelerden üretilmiş farklı boyutlardaki boncuk tanelerinin varlığı kültürel zenginliği sergiler niteliktedir. Diğer yandan ele geçirilen öğütme taşlarına ait parçalar da dönemin vazgeçilmez unsurları arasında yer almaktadırlar.

P.I.1 jeolojik seviyesi buluntuları daha az sayıdadır. Ön kazıyıcılar yine çeşitlilikleri ile dikkat çekicidirler. Bunlar arasında kalın omurgalı (Çizim 12: 3, 4), yine kalın çıkmalı omurgalı (Çizim 12: 1) tiplerin yanı sıra dilgi ucunda atipik ön kazıyıcılar (Çizim 12: 2) ve yonga üzerine küçük ön kazıyıcılar (Çizim 12: 5-6) da bulunmaktadır. Dişlemeli aletler (Çizim 12: 7), düzeltili dilgiler ve az sayıdaki geometrik olmayan mikrolitler ele geçen diğer alet grupları içinde yer almaktadırlar. Çekirdekler ve yongalama artıklarına ait örnekler yongalamanın yerinde gerçekleştiğini gösterir özelliktedir.

IV.2. B Gözü Fauna Kalıntıları

Zengin fauna kalıntlarına sahip olan B Gözü dolgularında koyun ve keçi gibi memeli hayvanlara ait çok sayıda diş, kemik ve boynuz örnekleri vardır. Bu örnekler insanların beslenme amacıyla bu türleri daha çok tercih ettiklerini gösterir niteliktedir. Kazı alanından yaban kedisi ve panter gibi etçil hayvanlara ait kemik ve diş kalıntıları da ele geçmiştir. Elenen toprağın ayıklanması sonucu tespit edilen mikrofaunal buluntular, yumuşakça kabukları, tohumlar gibi ekonomiyi ilgilendiren unsurlar da toplanmıştır. M.Ö. 20.500 ile M.Ö. 16.400 arasında değişen tarihlere yaşlandırılan buluntular son buzul çağının arkeolojik belgeleri niteliğindedir. Özellikle P.I.2 makroskobik açıdan kemik buluntu zenginliği ile ifade edilebilir.

V. ARKEOMETRİ VE LABORATUVAR ÇALIŞMALARI

Karain Müzesi ve çevresinde gerçekleştirilen yenileme çalışmalarından dolayı normalde bu alana kurulan geçici laboratuvar, bu yıl kazı evinin önüne taşınmıştır. Kazıdan çıkarılan tüm sedimanlar su altında elenmiş ve içlerinde

tespit edilen arkeolojik ve faunal buluntular ayrılmıştır. İnce ve orta elekler içindeki sedimanlar ise kurutulduktan sonra incelenerek, içlerindeki mikrofauna, tohum, molüsk, mikro taş kıymıkları ve minik boncuklar tabakalarına ait buluntuların içine yerleştirilmek üzere ayrılmışlardır. Karain B Gözü'ne ait sedimanlar, yüzdürme yöntemine tabi tutulmuş ve içerdikleri karbon örnekleri tarihlendirmede kullanılmak üzere toplanmıştır. Arkeolojik ya da faunal buluntular üzerine yapışmış olan sertleşmiş toprak toprakları mekânîk dişçi aletleri ile temizlenmiştir. Ele geçen eserlerin teknik çizimleri gerçekleştirilmiş ve fotoğrafları çekilmiştir.

VI. KAZI SONRASI ÇALIŞMALARI

Açmalara ait alanlar temizlendikten sonra fotoğraflanmış ve bir sonraki sezon yeniden açılmak üzere siyah naylonlarla kapatılmıştır. Kazıdan ele geçen, laboratuvarında temizliği yapılan ve markajı tamamlanan her buluntu poşetlenmiş ve kazı evi deposuna yerleştirilmiştir. Kazı evi deposu yeniden düzenlenmiştir. Kazı evi eser deposu gerekli tüm önlemler alındıktan ve içine konması gerekenler yerleştirildikten sonra Antalya Müzesi yetkilileri, Bakanlık Temsilcisi ve tarafımızdan mühürlenerek kilitlenmiştir.

VII. SONUÇ

2015 yılı Karain kazıları daha önceki yıllarda olduğu gibi E ve B gözlerinde jeolojik ve arkeolojik seviyeler takip edilerek gerçekleştirilmiş, stratigrafik bir düzen içerisinde Paleolitik dönemin farklı kültürel evrelerine ulaşılmıştır.

E Gözü'nde kazılan 5 jeolojik seviye Orta Paleolitik dönemin erken evrelerini işaret etmektedir. *Charentien* teknolojiye ait özellikle kenar kazıyıcı, kalın dişlemeli parçalar ve çeşitli formdaki çekirdeklerden oluşan bir buluntu grubu oldukça karakteristiktir. Yongalama işleminin mağara içerisinde gerçekleştiğinin göstergesi olan yongalama artıkları ve vurgaçlar da yontmataş endüstri grubunda yer almaktadır. Yontmataş endüstriye, çoğu oldukça bozulmuş bir şekilde ele geçen ve iskelet sisteminin farklı kısımlarına ait olan

faunal kalıntılar eşlik etmektedir. İnsanların avlanma faaliyetleri ve diyetleri hakkında da bizleri bilgilendirecek olan bu faunal kalıntılar üzerinde uzmanlarınca yapılmakta olan detaylı incelemeler devam etmektedir. Zengin bir çeşitlilik gösteren E Gözü yontmataş ve faunal buluntuları daha önceki yıllarda yapılmış kazılara ait sonuçları da tamamen destekleyici bir görüntü oluşturmaktadır.

2015 Karain B Gözü kazıları ile geniş bir alanda Epi-paleolitik seviyeleri izlemek mümkün olmuştur. Özellikle, çekirdeklerin de içinde bulunduğu teknolojik parçaların zenginliğiyle dikkat çeken bir yontmataş endüstri grubu söz konusudur. Hatta bu teknolojik parçalarla P.I.2 jeolojik seviyesi genelinde bir tümleme çalışması denemesi yapılmış ve başarılı olunmuştur. Bu deneyimden sonra en azından P.I.2 jeolojik seviyesini kapsayan daha uzun soluklu bir çalışma ile bir hammadde alet üretimine dek geçen aşamaları tümüyle tespit edebilmek oldukça mümkün görünmektedir. Bu durum ise Karain için bir ilki oluşturacak ve ilgili olduğu dönemin teknolojik yapısıyla ilgili birçok soru işaretini giderecektir.

P.I.2 jeolojik seviyesine ait bazı arkeolojik seviyelerde teknolojik parçalarla kıyaslandığında makro ve mikro gruplar içinde incelediğimiz aletlerin oranlarının oldukça düşük oldukları da görülmektedir.

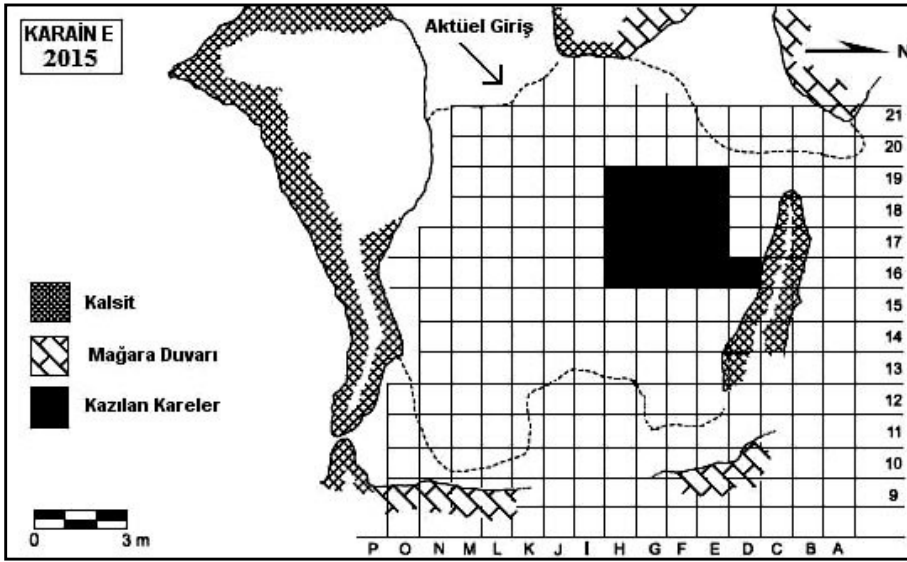
B Gözü P.I.2 jeolojik seviyesi genelinde en dikkat çekici özellik aşırı yoğunlukta olan hayvan kemik kalıntılarıdır. Özellikle koyun ve keçilere ait olan bu kemiklerle söz konusu hayvanların neredeyse tüm iskelet sistemini tamamlamak mümkündür. Boynuzlar da çok yoğundur. Omurlara ait parçalar tam ele geçerken uzun kemiklerin çoğunluğunun kırık olması bir ilik tüketimini akla getirmektedir. Esasen kemik kalıntılarının, söz konusu zamansal süreçte ve çok kalabalık bir grubun barınması için elverişli olmayan sınırlı bir mekânda yaşamış olan insan grubu için beslenme ihtiyacını aşan bir yoğunlukta olduğu da düşünülmektedir. Bu durumda ise akla, ritüel bir amaçla mı bu hayvanlar burada öldürüldüler sorusu takılmaktadır. Elbette ki kemikler üzerinde uzmanlarınca yapılacak analizler bu soruya en bilimsel cevabın verilmesini sağlayacaktır.

Yüz binlerce yıl süresince sırasıyla *Homo neandertal* ve *Homo sapiens* insanının yaşamına tanıklık ettiği kesin olan, fosil kalıntılarına rastlamasak da *Homo erectus* insanının da iskan ettiğini düşündüğümüz Karain'de gün ışığına çıkmayı bekleyen daha çok buluntu ve bu buluntuların incelenmesiyle cevaplanacak daha çok soru bulunduğu bir gerçektir.

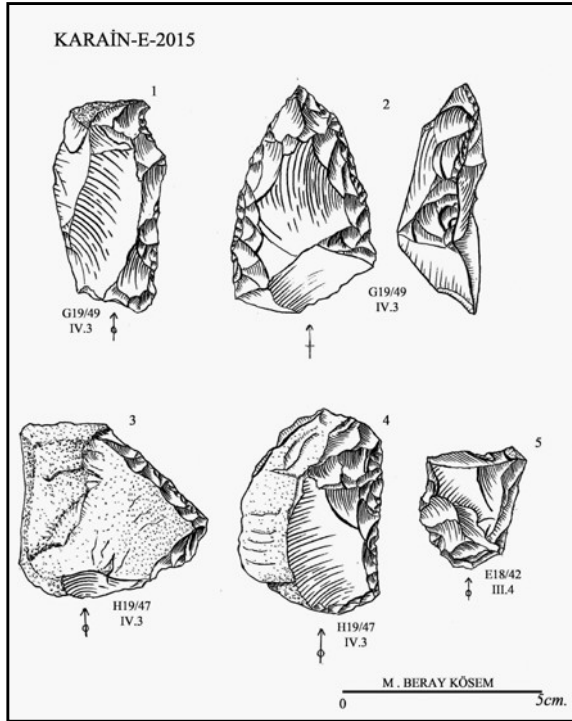
KAYNAKÇA

KÖKTEN, İ. K, (1957), "Antalya'daki Karain Mağarası'nda Yapılan Tarihöncesi Araştırmalarına Toplu Bir Bakış", *Türk Arkeoloji Dergisi*, 1957, VII-1: 46-47.

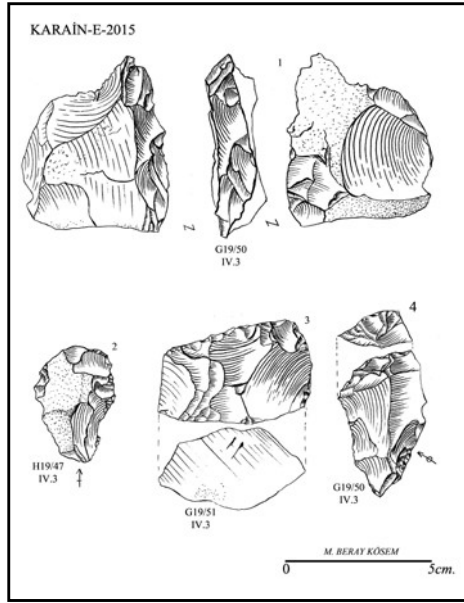
YALÇINKAYA, İ; H. TAŞKIRAN; M. KARTAL; K. ÖZÇELİK; G. KARTAL; Y. AYDIN; M. KARAKOÇ; B. FINDIK; E. ERBİL, (2016), "2014 Yılı Karain Mağarası Kazıları", 37. Kazı Sonuçları Toplantısı, 1. Cilt: 235-252, Ankara.

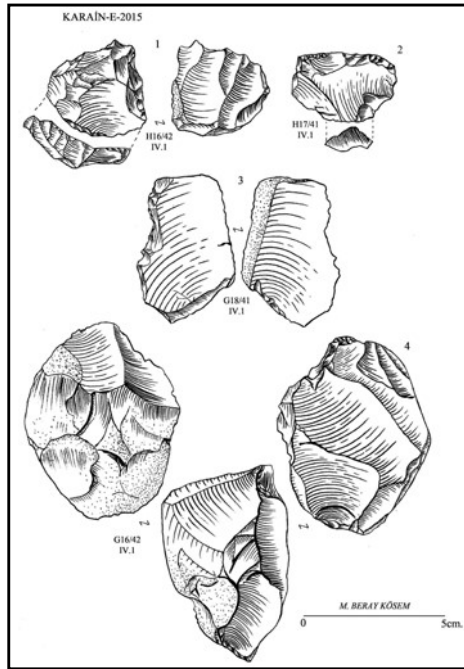
Çizim 1: Karain E Gözü kazılan plankareler.

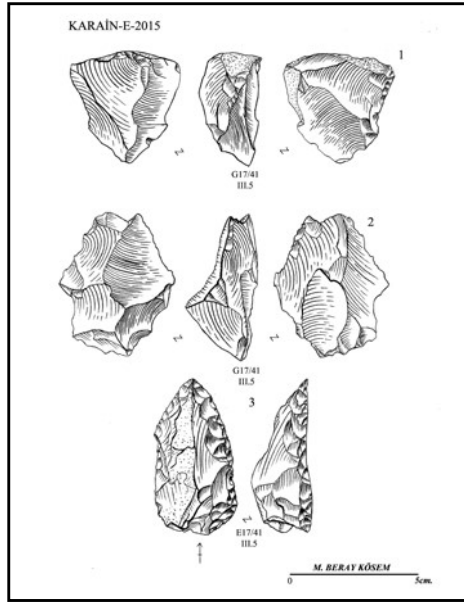
Çizim 2: Karain E Gözü yontmataş buluntular.

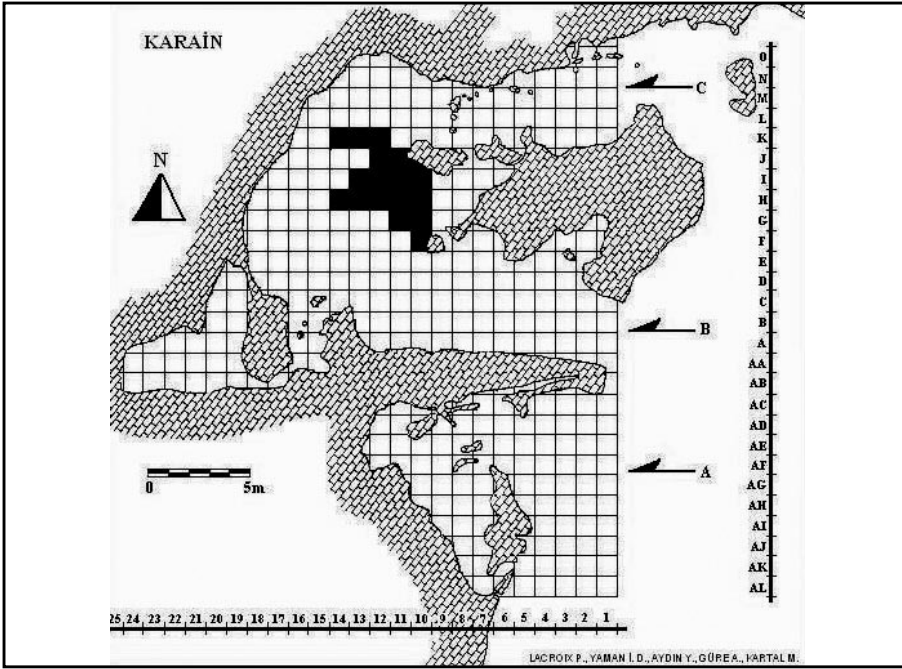
Çizim 3: Karain E Gözü yontmataş buluntular.

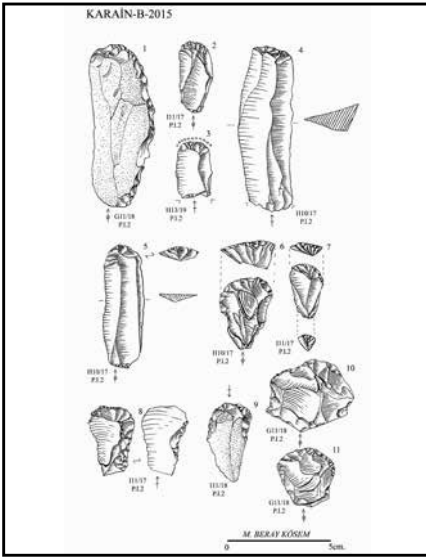
Çizim 4: Karain E Gözü yontmataş buluntular

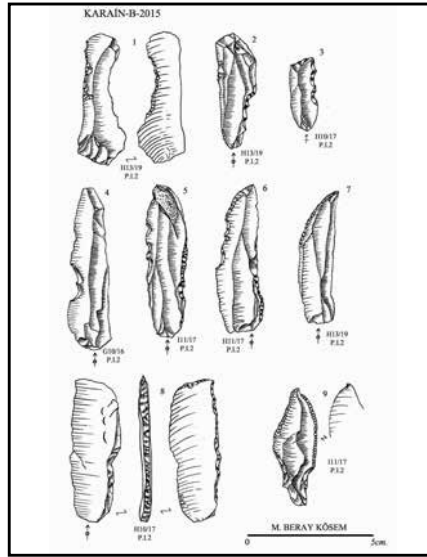
Çizim 5: Karain E Gözü yontmataş buluntular.

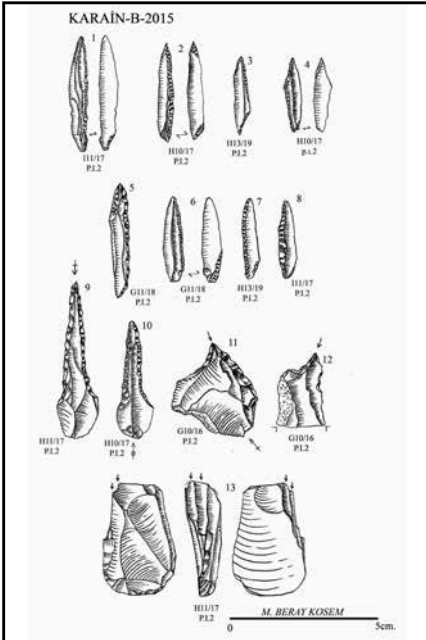
Çizim 6: Karain B Gözü kazılan plankareler.

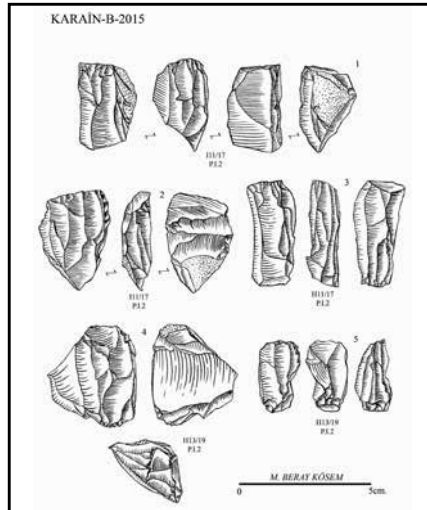
Çizim 7: Karain B Gözü yontmataş buluntular.

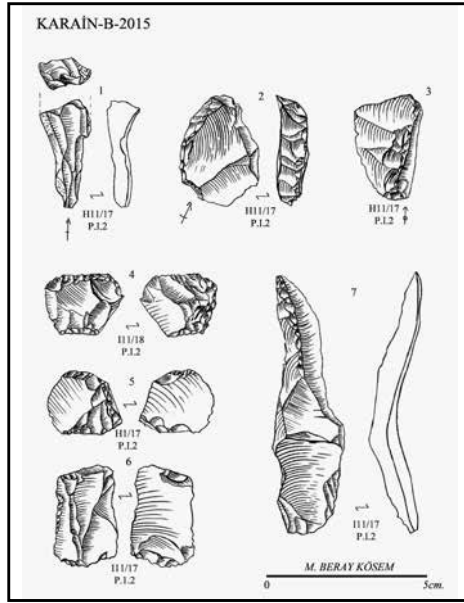
Çizim 8: Karain B Gözü yontmataş buluntular.

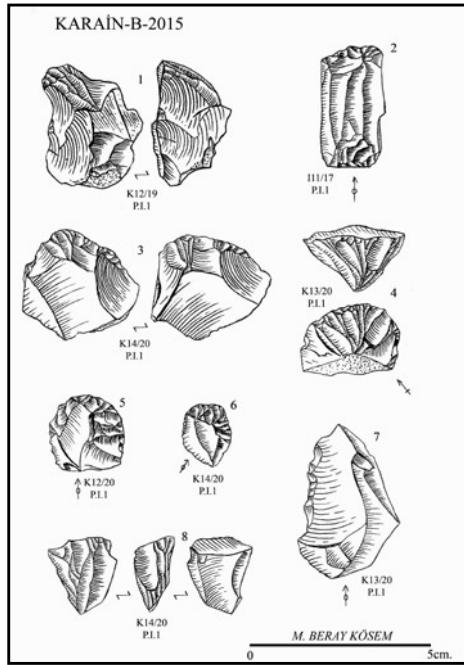
Çizim 9: Karain B Gözü yontmataş buluntular.

Çizim 10: Karain B Gözü yontmataş buluntular.

Çizim 11: Karain B Gözü yontmataş buluntular.

Çizim 12: Karain B Gözü yontmataş buluntular.